

Semantik og sprogforståelse i COR

(COR-S)

DET DANSKE SPROG- OG
LITTERATURSELSKAB

Dansk
Sprognævn

Semantik, sprogforståelse og AI

Danske virksomheder arbejder nu i stor stil med danske sprogdata med henblik på at skabe **sprogcentretet AI**, derfor: stigende efterspørgsel på danske ordbogsdata med basale oplysninger om semantik, fx om ord er positive eller negative

COR-projektet: en ressource der gør alle basisoplysninger om danske ord tilgængelige på en standardiseret og internationalt kompatibel måde – også hvad angår semantik til sprogforståelse

Forankret i viden om dansk sprog og samfund

COR skal facilitere sprogcentrerede AI-systemer for dansk og tager derfor afsæt i lokalt forankret viden om dansk sprog og samfund i stedet for blot at tilpasse fra engelsk

CORs semantiske del bygger derfor på eksisterende danske ordbøger af høj kvalitet

Leksikalske ressourcer til sprogforståelse

Fremgangsmåde i COR:

Gennemgå eksisterende leksikalske ressourcer til sprogteknologi udviklet igennem de senere år, alle med reference til Den Danske Ordbog med henblik på:

- **Validering**
- **Forenkling** af struktur og betydningsinventar
- **Udvidelse af dækningsgrad**

Sprogteknologiske kilder genbruges i COR

Det Danske FrameNet-leksikon (11.500 verber og verbasubstantiver)

Semantiske rammer og roller for handlinger og hændelser

Fx

Sansning *lugte, se, føle..*

Bevægelse *løbe, gå, svømme..*

Kommunikation *tale, argumentere, drøfte..*

Det Danske Sentimentleksikon (14.000 ord)

Ords negative/positive konnotation til brug for sentimentanalyse

Fx *En overbevisende vs. en fejlbehæftet argumentation*
positiv negativ

Mål 1: Forenkling af struktur og betydningsinventar

Udgangspunkt: Den Danske Ordbog (DDO) En stor udfordring af finde det rette niveau

Ikke for finkortnet til at sprogmodellerne kan skelne,
men finkornet nok til at centrale betydningsforskelle
beskrives

COR udvikler principielle retningslinjer for:

- sammenlægning af betydninger fra DDO
- sletning af forældede eller for specialiserede betydninger

Fremgangsmåde:

- Opbygge en guldstandard for forenkling ud fra en række principper (ca. 5000 ord)
- Herudfra maskinlære på resten

Mål 1: Forenkling af struktur og betydningsinventar

Guldstandard for sammenlægning (håndkodet)

Machine prediction

Betyd 1

Betyd 1

Betyd 2

Betyd 1

hær *substantiv, fælleskøn*
 (BENNING: -er, -e, -ene)
 (UDTALE: [ˈhæˀ])
 (OPRINDELSE: normalt hær, tysk Heer oprindeligt 'vedt krig')

Betydninger

1. den del af et lands militær som er udrustet til at føre krig på landjorden
(SE OGSÅ: søværn | flyværden)
(PROTAKSERESEN) landtrooper | armé...vis mere
(BRUGMÅTNE) ofte i bestemt form singularis
(EKSEMPLER) den amerikanske hær | den tyske hær
mange kroatiske frygter, at kampene vil fortsætte, fordi den jugoslaviske hær har besat omkring 1/3 af Kroatien

1a stor, organiseret militær styrke som selvstændigt kan føre krig
(PROTAKSERESEN) militærfolk | krigsmaskine | militærmaskine | militærapparat...vis mere
1761 førte [Valdemar Atterdag] med sin flåde en hær til Gotland

1b OVERFØRT et stort antal
(PROTAKSERESEN) en stor flok | en taling skare | stor skare | en hærske af mennesker | en masse mennesker | en bunke...vis mere
(DEGRAMATIK) en (he) hær af RUGLE/VOGET
Flot ser det ud, hvis man planter en hel hær af de farvestrålende blomster i samme bed

2. et lands militære styrker
(SYNONYMER) forsvar
(PROTAKSERESEN) militærfolk | forsvarst | militæret...vis mere
Medlemskabet af NATO betød, at nu ville Vesttyskland få sin egen hær

Betyd 1

Betyd 1

Betyd 2

Betyd 1

'Hær' i Den Danske Ordbog

Mål 2: Udvidelse af dækningsgrad

- Ikke alle 'centrale' betydninger er med i sprogteknologiske kilder (DanNet)

Mål:

- lukke 'huller'
- sikre at centrale ord er fuldt dækket mht. betydninger

Metode:

1. DanNet's links til centrale begreber i Princeton WordNet
2. Nøgleord i Den Danske Begrebsordbog
3. Validering: DanNet i opmærkning (ELEXIS)

Mål 2: Udvidelse af dækningsgrad i

DanNets links til centrale begreber i Princeton WordNet

- ~5000 centrale engelske begreber
- → manuelt linket til DanNet og til opslagsordet (med øvrige betydninger) i DDO
- **~ 4600 ord**
(*abe, acceptere, adgang, ekspert, elegant, knække, spise osv.*)
- 5 % af opslagsord i DDO, men
- 17 % af betydningerne i DDO

ekspert har 4 overbegreber (person → væsen → levt → organisme)

Alignering

Det Engelske Wordnet har begreber der svarer til det Danske:

→ (Engelsk) expert: a person with special knowledge or ability who performs skillfully

Underbegreber

- armeringsekspert: (ingen definition)
- finansekspert: (ingen definition)
- fingeraftryksekspert: (ingen definition)
- militærekspert: (ingen definition)
- miljøekspert: (ingen definition)
- rationaliseringssekspert: (ingen definition)
- survængningsekspert: (ingen definition)
- survængstofsekspert: (ingen definition)
- valgekspert: (ingen definition)
- våbenekspert: (ingen definition)

Mål 2: Udvidelse af dækningsgrad

Nøgleord i Den Danske Begrebsordbog

- Ca. 11.500 ord er nøgleord
fx
it, computer, pc, bærbar, terminal,.. , datakraft, funktionalitet
- Mange gengangere fra 1.,
men yderligere
8.400 ord

Afsnittet 'computer'

C • **it**, edb, informationsteknologi • informationsbehandling, datamatik, datalogi, kybernetik, datateknik, digitalteknik, edb-teknik, computerteknik, datateknologi, computerteknologi, edb-teknologi • informatik, informationsteori, kommunikationsteori • sprogteknologi, datalingvistik, informations- og kommunikationsteknologi, ikt, informationsvidenskab • kunstig intelligens, AI, KI • robotteknologi • **computer**, datamaskine, datamat, edb-maskine • langsom computer, hurtig computer • elektronhjemme, kalkulator, robot • stationær, stationær computer • **pc**, personlig computer • bambusmaskine²¹, desktop • hjemmecomputer, hjemme-pc, hjemmedatamat • tekstbehandlingsanlæg • **bærbar**, laptop • notebook • PDA, palmtop, lommecomputer, lomme-pc • **tablet**, tabletcomputer, tavlecomputer, tavle-pc • e-læser • mikrodatamat, minidatamat • minicomputer, mikrocomputer, supercomputer • **terminal**, dataterminal, edb-terminal • skærmtterminal, arbejdsstation • client/server, client/server-system, client/server-miljø, client/server-løsning • edb-anlæg, edb-system, computersystem • **simulator**, flysimulator • **server**, mainframe, webserver, webhotel • **computernetværk**, net, netværk, datanet, intranet, ekstranet, familienetværk, intranet • internet • **datakraft**, maskinkraft, regnekraft • performance, nedetid, oppetid • ramstørrelse, rom-størrelse • klokkefrekvens • konfiguration, opsætning • understøttelse • **funktionalitet**, funktion,

Mål 2: Udvidelse af dækningsgrad

Validering: DanNet i opmærkning (ELEXIS)

2000 sætninger

The screenshot shows the DanNet interface. On the left, there is a search box with 'Men' entered. Below it, a red 'ADV' tag is visible. A blue button labeled 'ADV' is also present. Below that, the word 'men' is listed with the tag 'ADV' and the definition 'To whoever degree or extent'. A blue button at the bottom of this section says 'Sense not found'. On the right, a sentence is displayed: 'Men Fællesskabets store problem er selvfølgelig , at det , som en god gotisk domkirke , endnu ikke er færdigt .'. The word 'Men' is highlighted in blue. Below the sentence, there is a 'Language: DA' label and a 'Change token annotations' link.

- Sikre at de frekvente manglende betydninger er dækket af 1 og 2

Sprogteknologiske kilder genbruges i COR

Øvrige ord i DanNet

- ~ 50.000 ord
- alle artefakter (ca. 8000 ord)
- alle personer?
- alle ord i DanNet med kun én betydning i DDO?
- sammensætninger der er underbegreber til centrale ord?
- OSV.

Møbel, Artefakt og Objekt

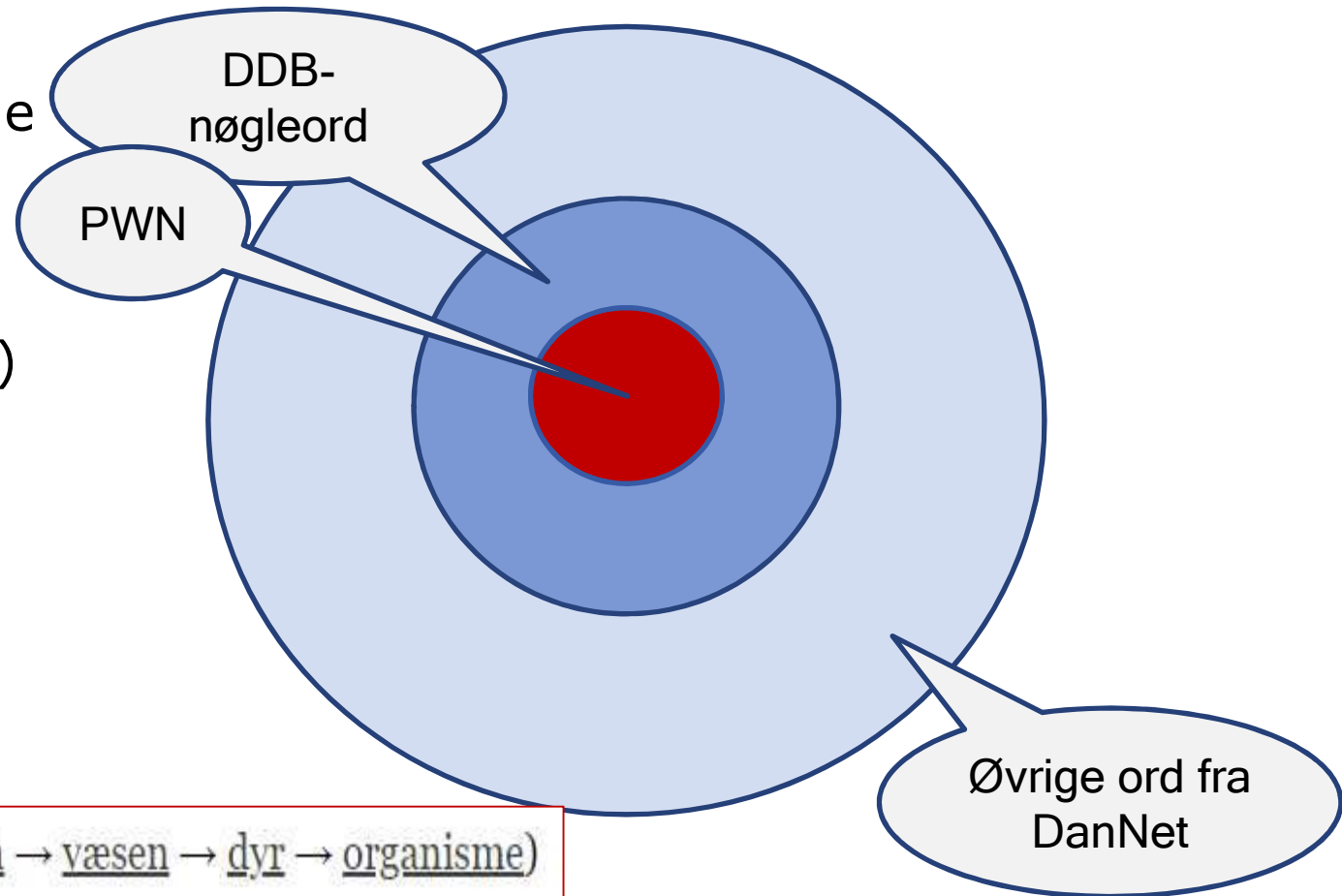
4 overbegreber (stol → siddemøbel → møbel → genstand)

Efter en lang dag på den velpolstrede kontorstol er der behov for en gang motion, der kan mærkes

COR-S, dec 2023: Ordforråd med formel betydningsbeskrivelse

~11.000 centrale ord med
~20.000 COR-betydninger
(efter reduktion)

4 overbegreber (person → væsen → dyr → organisme)

Menneskelig og Objekt

